

Regional Psykiatriplan 2025 og frem

FØRSTE UDKAST TIL REGIONAL PSYKIATRIPLAN

FORMÅL

Region Hovedstaden ønsker en psykiatri på højt internationalt niveau, hvor mennesker med psykisk sygdom og deres pårørende er i centrum. Det er afgørende, at mennesker med psykisk sygdom oplever omsorgsfuld evidensbaseret behandling af høj kvalitet i Region Hovedstaden. Her er moderne og tidssvarende fysiske rammer og medarbejdernes muligheder for at udvikle sig og forske afgørende for, at mennesker med psykisk sygdom modtager behandling af høj kvalitet og vigtig i forhold til at tilknytte og tiltrække de rette medarbejdere. Til dette formål er det vigtigt med en stærk kultur og en stærk ledelse.

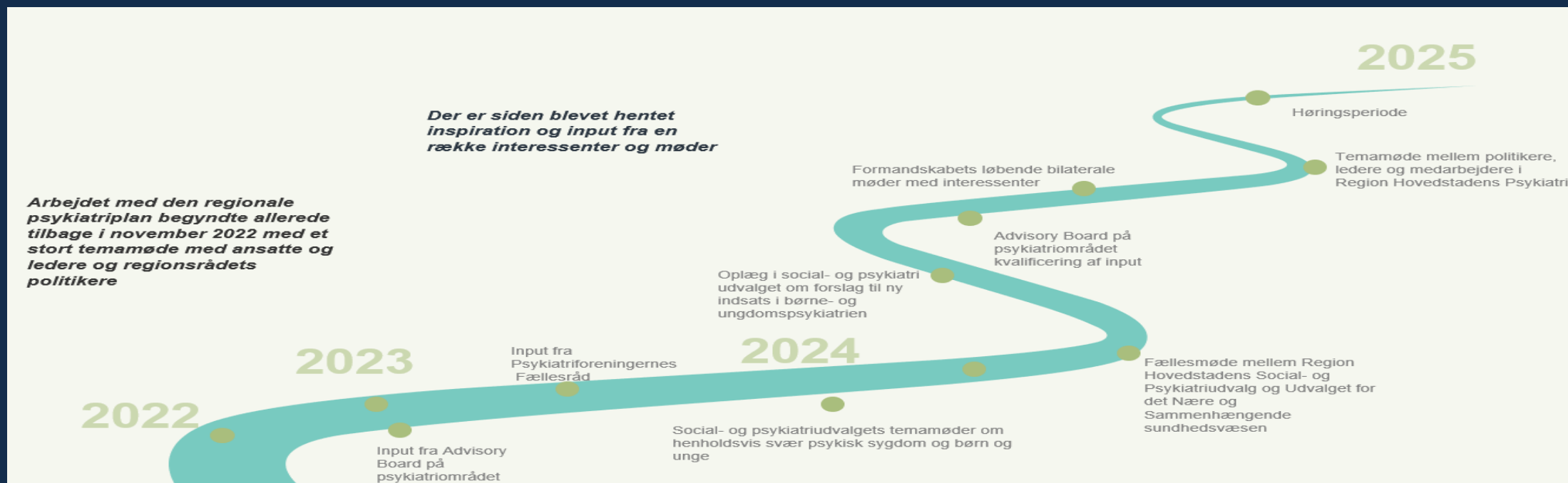
Den nationale aftale om en 10-årsplan for psykiatrien fra 2022 danner rammen for den regionale psykiatriplans anbefalinger. Regionen ønsker med en ny regional psykiatriplan at sætte retning for de to områder fra den nationale aftale om en 10-årsplan, hvor udfordringerne og behovet er størst; nemlig svær psykisk sygdom og børn og unge.

Formålet med den regionale psykiatriplan er:

at sætte retning for, hvordan Region Hovedstaden arbejder med at udvikle og styrke indsatser især til mennesker med svær psykisk sygdom og børn og unge med psykisk sygdom med den nationale 10- årsplan som ramme. Målet er, at planen skal medvirke til at skabe mærkbare forbedringer af psykiatrien i Region Hovedstaden.

Sådan har vi arbejdet med planen

Region Hovedstadens arbejde med den regionale psykiatriplan startede i 2022 og har haft en bred inddragelse af mange interessenter og aktører. Nedenstående figur illustrer processen:

Der har været nedsat et Advisory Board med regionrådsformanden som formand, og regionens social- og psykiatriudvalg har fulgt udviklingen af planen tæt. Gennem Advisory Board har regionen modtaget input og haft mulighed for at kvalificere arbejdet med den regionale psykiatriplan undervejs. Advisory Board har bestået af bl.a. patient-/brugerrepræsentanter, faglige selskaber, faglige organisationer, frivillig organisation, og repræsentant fra kommunerne, politikere og Region Hovedstadens psykiatri. Der har desuden været holdt temamøder med medarbejdere i psykiatrien, dialogmøder og en række bilaterale møder med aktører på området, som alle har bidraget med vigtige perspektiver til denne regionale psykiatriplan. Regionsrådet har godkendt den endelige psykiatriplan.

Regionsrådets otte anbefalinger for svær psykisk sygdom og børn og unge

Svær psykisk sygdom:

Anbefaling 1 – Styrkelse af kvaliteten i behandlingen

Anbefaling 2 – Udbygning og styrkelse af den ambulante kapacitet

Anbefaling 3 – Styrkelse af kernefagligheden med henblik på at styrke evidens i behandlingen, medarbejdernes kompetencer, faglighed og rammerne herfor samt tværfaglighed

Anbefaling 4 – Understøtte forebyggende og opfølgende indsatser i kommunerne til voksne

Børn og unge:

Anbefaling 1 – Styrkelse af kvaliteten i behandlingen

Anbefaling 2 – Udbygning og styrkelse af den ambulante kapacitet

Anbefaling 3 – Nytænkning af patientforløb

Anbefaling 4 – Øget samarbejde og styrkelse af den tværsektorielle indsats

Baggrund

Omkring 580.000 mennesker i Danmark har i dag en psykisk lidelse. En nyere undersøgelse peger på, at det er helt op mod 80% af befolkningen, der i løbet af et livsforløb vil få en psykisk lidelse. Region Hovedstadens Psykiatri behandler årligt over 50.000 borgere. Rigtig mange af os enten har eller får behov for psykiatrisk hjælp i løbet af vores liv. Sikkert er det, at vi alle sammen har et familiemedlem eller kender en med en psykisk lidelse. Det er et faktum, som desværre stadig er ukendt for mange - måske fordi det stadig er noget, der tales for lidt om.

Forholdene for behandling af mennesker med psykisk sygdom er udfordret. Det er ikke kun tilfældet i Region Hovedstaden, men på landsplan. Nationalt er der med den nationale 10-årsplan for psykiatrien for alvor sat fokus på området. Behandling af mennesker med psykisk sygdom skal styrkes, så behandling af mennesker med psykisk sygdom prioriteres lige så højt som behandling af mennesker med somatisk sygdom. Kvaliteten skal styrkes ved fokus på forskning, forebyggelse, høj faglighed, tværfaglighed og systematiseret behandling bl.a. i form af forløbsprogrammer. Det at have en psykisk sygdom skal afstigmatiseres. Og det skal gøres mere attraktivt for højt kvalificeret personale at arbejde med behandling af mennesker med psykisk sygdom. I den forbindelse er moderne professionelle fysiske rammer afgørende. Det er medvirkende til en bedre og mere tidssvarende behandling og gør området mere attraktivt for nuværende og fremtidige medarbejdere.

Region Hovedstaden har i mange år haft stærkt fokus på behandling af mennesker med psykisk sygdom, og regionen har løbende udarbejdet regionale psykiatriplaner, som har dannet et godt afsæt for udviklingen af psykiatrien i Region Hovedstaden. Med denne regionale psykiatriplan har regionen valgt at sætte fokus på de to mest udfordrede områder – nemlig svær psykisk sygdom og børn og unge. Helt i tråd med den nationale 10-årsplan.

Ud over den nationale 10-årsplan bygger den nye regionale psykiatriplan videre på udvalgte allerede eksisterende politiske markeringer i regionen. Det gælder bl.a. initiativerne fra rapporterne "Fremtidssikring af Børne- og Ungdomspsykiatrien", "Handleplan for sikkerhed og tryghed i psykiatrien" og tidligere regionale psykiatriplaner mm. Den nye regionale psykiatriplan skal ses som den samlede overordnede plan, som udgør en paraply med retningen for psykiatriområdet og som er i overensstemmelse med regionens målbillede om: "det nære og sammenhængende sundhedsvæsen", "patientrettigheder", "børnenes region", "lighed i sundhed" og "patienttilfredshed".

En regional psykiatriplan med den nationale aftale om en 10-årsplan som ramme

Prioriterede områder i aftale om national 10-årsplan for psykiatrien

1. Opbygning af et lettilgængeligt tilbud i kommunerne til børn og unge i psykisk mistrivsel og med symptomer på psykisk lidelse
2. Styrkede indsatser for mennesker med svære psykiske lidelser og her-og-nu kapacitetspakke til den regionale psykiatri
3. Oplysnings- og afstigmatiseringsindsatser
4. Styrkede tværfaglige og evidensbaserede miljøer
5. Bedre rammer for forskning i forebyggelse og behandling af psykiske lidelser

Svær psykisk sygdom

Psykisk sygdom favner bredt, og sværhedsgraden varierer og kommer til udtryk på mange forskellige måder. Behandlingsmulighederne er heldigvis blevet bedre, og der er stort fokus på recovery – muligheden for og troen på, at langt de fleste kan komme sig helt eller delvist efter psykisk sygdom.

En væsentlig problemstilling er, at mennesker med de sværeste psykiske lidelser lever op til 15-20 år kortere end andre. Gruppen af mennesker med svær psykisk sygdom har oftere samtidig rusmiddelproblematik, udsættes oftere for tvang, når de er indlagte og forsøger oftere at tage deres eget liv. Derudover er der behov for særlig opmærksomhed på retspsykiatriske patienter. Der er i de senere år sket en stigning i antallet af mennesker, der får en dom til behandling.

Svær psykisk sygdom kan blandt andet vise sig hos patienter med fx depression, skizofreni, bipolar lidelse samt personlighedsforstyrrelser af borderline-typen. Det er også disse sygdomme, der koster samfundet mest på tabte leveår, kontakter til almen praksis og sygehusvæsen, sygefravær og førtidspension mm.

Børn og unge

Der ses i disse år et markant stigende antal børn og unge, der mistrives, ligesom flere børn og unge henvises til børne- og ungdomspsykiatrien med mistanke om egentlig psykisk sygdom. Der har været mere end en fordobling i antallet af henvisninger siden 2014. Det er derfor svært at følge med og en stadigt større udfordring at blive ved med at levere behandling af god kvalitet til tiden.

Indsatsen for børn og unge med psykisk sygdom skal derfor robustgøres og nytænkes. Dette gælder både inden for hospitalspsykiatrien, i det tværsektorielle samarbejde med gode samarbejdspartnere i kommuner og praksis samt i forhold til forskning og viden. Dette kræver et stort arbejde i forhold til at sikre den rigtige og tilstrækkelige behandling og sikre en langsigtet tilpasning af kapaciteten.

En rettidig og effektiv indsats er nødvendig – både for at kunne give børn, unge og deres familier en bedre hverdag, men også for at forbygge alvorlig mistrivsel og psykisk sygdom for børn og unge senere i deres voksenliv.

Svær psykisk sygdom – tilgangen i Region Hovedstaden

Region Hovedstaden vil arbejde for, at mennesker med svær psykisk sygdom modtager udredning og behandling af høj kvalitet. I den nationale 10-årsplan for psykiatri er der stort fokus på at styrke kvaliteten, hvilket bl.a. skal ske gennem udarbejdelse af forløbsbeskrivelser og kvalitetsstandarder. Hertil kommer indsatser for nedbringelse af tvang, selvmordsforebyggelse og behandling af mennesker med dobbeltdiagnoser. Alle disse nationale indsatser udgør en vigtig ramme for Region Hovedstadens arbejde med styrkelse af forholdene for de svært psykisk syge i regionen.

For at imødekomme de høje ambitioner anbefaler regionsrådet derfor:

Anbefaling 1 - **Styrkelse af kvalitet i behandlingen**

Region Hovedstaden vil arbejde for behandling af høj kvalitet i alle dele af behandlingsforløbet. Behandlingen skal bygge på den nyeste forskning, forløbsbeskrivelser og kvalitetsstandarder samt lighed i behandlingen.

Det gode samarbejde mellem psykiatri og somatik er vigtigt og afgørende for, at mennesker med psykiske lidelser mødes med samme kvalitetsniveau i indsatsen som mennesker med fysiske lidelser, ligesom samarbejdet er afgørende for at dæmme op for den store forekomst af somatisk sygdom hos mennesker med psykisk sygdom. Region Hovedstaden vil derfor arbejde for at sikre en vedvarende og systematisk somatisk opsporing og behandling.

Ny forbedret indsats for somatisk sygdomsopsporing blandt borgere med svær psykisk sygdom er siden 2022 udviklet og implementeret i Region Hovedstadens Psykiatri. Indsatsen forventes at være fuldt implementeret i 2025. Indsatsen er stadig under udvikling, men fremstår som et betydningsfuldt bidrag til at sikre både opsporing og overgang til videre udredning og behandling.

Anbefaling 2 – **Udbygning og styrkelse af den ambulante kapacitet**

Region Hovedstaden vil arbejde for indsatser, der sikrer, at psykiatrien er rustet til at udrede og behandle det stigende antal mennesker med psykisk sygdom med behov for ambulant behandling. Region Hovedstaden har gode erfaringer med F-ACT og OPUS og botilbudsteams, som har dokumenteret effekt. Både de mennesker der er i behandlingsforløb, medarbejdere og samarbejdspartnere er glade for indsatserne. Region Hovedstaden vil arbejde for styrkelse af F-ACT, OPUS og regionens botilbudsteams, hvilket er i tråd med indsatser i den nationale 10-årsplan.

F-ACT er en model for ambulant psykiatrisk behandling, hvor man hurtigt og fleksibelt kan tilpasse behandlingen efter den enkeltes situation og behov.

OPUS er et intensivt specialiseret ambulant behandlingstilbud til unge mellem 18 og 35 år, der for første gang oplever tegn på en psykose. Region Hovedstaden bevilgede i 2023 ekstra midler til F- ACT og OPUS efter den ulykkelige hændelse i FIELDS.

Botilbudsteams er et ambulant tilbud om psykiatrisk behandling af mennesker med svær psykisk sygdom, som bor på et kommunalt eller privat socialpsykiatrisk botilbud. Indsatsen forebygger både genindlæggelser og anvendelse af tvang i forbindelse med indlæggelser.

Anbefaling 3 - Styrkelse af kernefagligheden med henblik på at styrke medarbejdernes kompetencer, faglighed og rammerne herfor samt tværfaglighed

Region Hovedstaden vil arbejde for indsatser, der styrker tilknytning og tiltrækning af medarbejdere ved at arbejde for stærke faglige miljøer med fokus på styrkelse af kernefaglighed, tværfaglighed med alsidighed i faglige vurderinger og indsatser samt moderne tidssvarende fysiske rammer og ikke mindst sikkerhed og tryghed, som et fundament for al aktivitet. Med mere attraktive rammer for personalet øges mulighederne for at tiltrække og tilknytte mere erfarent personale og dermed styrkes behandlingen.

Psykiatrien i Region Hovedstaden skal være et sikkert og trygt sted for de mennesker, der er i et behandlingsforløb og ansatte, derfor har regionsrådet godkendt handleplanen **”En sikker og tryk psykiatri i Region Hovedstaden”**, som har fokus på at sikre de rette fysiske sikkerhedsforanstaltninger, kompetencer og arbejdsgange i psykiatrien, så personalet kan forebygge og reagere hurtigt i truende eller farlige situationer. Handleplanen er flerårig og indebærer, at der arbejdes med sikkerhed og tryghed på en ny og mere systematisk måde med stærkt ledelsesmæssigt fokus. Region Hovedstaden har løbende udmøntet regionale og nationale midler til konkrete tiltag, som styrker sikkerheden.

Anbefaling 4 - **Understøtte forebyggende og opfølgende indsatser i kommunerne til voksne**

Region Hovedstaden vil arbejde for at understøtte kommunerne og praktiserende lægers forebyggende og opfølgende indsatser for mennesker med svær psykisk sygdom. Det tværsektorielle samarbejde om psykisk syge borgere er essentielt. Der er behov for, at borgere med svær psykisk sygdom forløb koordineres mellem mange forskellige offentlige myndigheder. Gode kommunikationskanaler, struktureret koordination og forpligtende samarbejde er afgørende.

Tværsektorielle netværksmøder, udskrivningsaftaler og koordinationsplaner er allerede centrale værktøjer til at sikre det gode koordinerede borgerforløb på tværs af sektorer. Netværksmøder, udskrivningsaftaler og koordinationsaftaler understøtter et velkoordineret forløb mellem forskellige myndigheder og instanser. Det gælder både ambulante forløb og forløb under indlæggelse. Erfaringer har vist, at det er et gode og effektive redskaber.

Børn og Unge – tilgangen i Region Hovedstaden

Region Hovedstaden vil arbejde for, at børn og unge modtager rettidig udredning og behandling af høj kvalitet. Det nationale 10-årsplan arbejde med udvikling af lettilgængelige tilbud i kommunerne, styrkelse af kvaliteten, herunder udarbejdelse af forløbsbeskrivelser, tvangsnedbringelse og indsatser som fx hurtig opstart af behandling i børne- og ungdomspsykiatrien mm. udgør en vigtig ramme for regionens arbejde med styrkelse af forholdene for børn og unge i Region Hovedstaden.

Regionsrådet anbefaler derfor:

Anbefaling 1 – **Styrkelse af kvaliteten i behandlingen**

Region Hovedstaden vil skærpe fokus på styrkelse af kvaliteten. Der skal sikres tilbud af høj kvalitet, når børn og unge behandles for psykisk sygdom. Både når de behandles ambulant, men også når de har behov for akut behandling, og når der er behov for en intensiv indlæggelse. Regionsrådet ønsker i den forbindelse at minimere brugen af tvang, når børn og unge med psykisk sygdom er indlagt samt forebygge selvskade og spiseforstyrrelser. Med den nationale psykiatriplan er der truffet aftale mellem staten og regionerne, om at anvendelse af tvang i psykiatrien skal nedbringes i løbet af de næste 10 år med særlig fokus på bl.a. børn og unge. Regionsrådet vil derfor sætte særlig fokus på arbejdet med forebyggelse af brugen af tvangsanvendelse i forhold til børn og unge med psykisk sygdom, som er indlagte.

Region Hovedstadens Psykiatri er kommet langt med at nedbringe brugen af tvang – blandt andet med en markant reducere i brugen af bæltefikseringer. Region Hovedstadens Psykiatri arbejder fortsat på at nedbringe andelen af mennesker med psykisk sygdom, der bæltefikseres under en indlæggelse. Ambitionen er at sikre, at alle afsnit når samme lave niveau. Målsætningen er en halvering af alle former for tvang med udgangen af 2024 fra det udgangspunkt, som regionen havde i 2014.

Anbefaling 2 – **Udbygning og styrkelse af den ambulante kapacitet**

Regionsrådet vil arbejde for indsatser, der øger den intensive ambulante behandlingskapacitet i form af fleksible indsatser af høj kvalitet for børn og unge med psykisk sygdom. Indsatsen skal ske i et tværsektorielt samarbejde så tæt på barnet eller den unges nærmiljø som muligt. Miljøet skal være kendetegnet ved høj faglighed og recovery-orienteret behandling i tidssvarende rammer. Regionen har allerede stor succes med indsatser som F-ACT- for unge, OPUS YOUNG, og døgninstitutionsbetjeningen. Regionsrådet vil arbejde for en styrkelse og udvidelse af disse indsatser, hvilket er helt i tråd med indsatser i den nationale 10-årsplan.

F-ACT for unge er et ambulant psykiatrisk behandlingstilbud til de 13-18-årige, hvor man hurtigt og fleksibelt kan tilpasse behandlingen til den unges situation og behov, hvor den unge kan få støtte til at fungere i egne rammer og møde psykiatriens behandlere i eget hjem. Der er et tæt samarbejde med forældre og kommunen.

OPUS YOUNG er et 2-årigt intensivt psykosocial- og medicinsk behandlings- og opfølgingsforløb for 12-17-årige børn og unge med psykotiske symptomer og deres familier. Man bliver som patient tilknyttet en fast behandler.

Døgninstitutionsteams bidrager til at styrke den psykiatriske behandling af børn og unge, der bor på døgninstitutioner. Teamet kører ud og møder de unge på døgninstitutionerne eller på hospitalet, hvis de indlagt. Teamet deltager i relevante samarbejds møder mm.

Anbefaling 3 - **Nytænkning af patientforløb**

Regionsrådet vil arbejde for at igangsætte indsatser, der styrker nytænkning i forhold til behandling af børn og unge med psykisk sygdom. Der er behov for nye løsninger til hurtig udredning og behandling og nytænkning af patientforløb, herunder nye samarbejdsformer med kommuner og praksissektor, fast track ordninger og tidlig opsporing og psykiatrisk vurdering.

Alle landets regioner er udfordret i forhold til overholdelse af udrednings- og behandlingsretten, når børn og unge skal udredes og behandles for psykisk sygdom. Det er afgørende, at børn og unge behandles rettidigt. I Region Hovedstaden skal der større fokus på opstart af behandling parallelt med udredning. Der skal på den måde skabes bedre sammenhæng mellem udredning og behandling, så børn og unge med psykisk sygdom oplever at få hurtig og relevant hjælp. Og så skal der et helhedsorienteret blik på familiens samlede situation.

Region Hovedstadens rapport

"Fremtidssikring af børne- og

ungdomspsykiatrien", indeholder en række initiativer til at styrke kapaciteten i forhold til behandling af børn og unge med psykisk sygdom. Et af initiativerne omhandler fx udvikling af nye løsninger til hurtig udredning og behandling, nytænkning af patientforløb, nye samarbejdsformer med kommuner og praksissektor, fast track ordninger mv.

Anbefaling 4 – Øget samarbejde og styrkelse af den tværsektorielle indsats

Region Hovedstaden vil arbejde for at styrke det tværsektorielle samarbejde om børn og unge endnu mere, bl.a. via STIME. Sektorerne skal i endnu højere grad støtte og aflaste hinanden og arbejde for en god og hensigtsmæssig arbejdsdeling. Målet er, at børn og unge behandles på det helt rigtige niveau og resurserne bruges bedst muligt. Region Hovedstaden har et værdifuldt samarbejde med alle regionens 29 kommuner og praksissektoren. Det tværsektorielle samarbejde er afgørende for et sammenhængende tilbud til børn og unge. Region Hovedstaden vil derfor arbejde for at styrke det allerede gode samarbejdet med kommunerne om at skabe sammenhængende forløb for børn og unge. Fokus skal fortsat være på at understøtte/udbygge eksisterende tilbud og etablering af lettilgængelige tilbud, hvor der i regi af arbejdet med den nationale 10-årsplan er udarbejdet en faglig ramme for det kommunale behandlingstilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel.

Social og Boligstyrelsen samt Børne- og Undervisningsministeriet har udarbejdet en faglig ramme for det kommunale behandlingstilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel. Tilbuddet skal give hurtig, ensartet og lettilgængelig behandling til børn og unge i psykisk mistrivsel

Næste skridt

Den nye regionale psykiatriplan skal ses som den samlede overordnede plan, som udgør en paraply med retningen for psykiatriområdet i Region Hovedstaden. Planen skal være retningsgivende for, hvor vi i Region Hovedstaden vil hen i forhold til svær psykisk sygdom og børn og unge, og skal fungere som vejviser og arbejdsredskab for regionens politikere, ledere og medarbejdere i Region Hovedstadens Psykiatri i mange år frem. Hvis vi skal nå i mål med ambitionerne og anbefalingerne, kræver det en stærk ledelse og en stærk kultur, som er kendetegnet ved at arbejde for, at :

Mennesker med psykisk sygdom i Region Hovedstaden oplever behandling af høj kvalitet, som altid er faglig funderet, evidensbaseret og omsorgsfuld. Og hvor behandlingen er hurtig, effektiv og på en måde, så den enkelte bliver mødt af fagpersoner og fysiske rammer, der understøtter deres behandlingsforløb på den bedst mulige måde. Kerneværdien er at lytte til det enkelte menneske med psykisk sygdom, give håb og behandle dem med flere faglige tilgange, som altid er baseret på evidens.